

PASSEJAR-SE NU PER BARCELONA, AVUI¹.

Josep Martí
Institució Milà i Fontanals, CSIC

L'ús de la indumentària constitueix un dels diferents capítols obligats quan es tracta la presentació social del cos. Però de la mateixa manera que parlem de les diferents peces de roba que ens posem al cos per tal de dir una cosa o altra, també val la pena reflexionar sobre el fet de què en determinades ocasions dins del context de l'espai públic renunciem a cobrir-nos el cos per tal de mostrar-nos nus. I de fet, talment com ens recordava Oliver König encara s'ha escrit molt poc sobre la nuesa (König 2002: 32).

El nudisme a Catalunya ja té una certa tradició². Des de fa molts anys hi ha platges on de manera oficial o inoficial hom es banya nu, hi ha càmpings naturistes/nudistes a la costa, algun reducte a l'interior on es pot practicar el nudisme (el poble naturista del Fonoll³) i fins i tot hi ha piscines a la ciutat de Barcelona on es reserven determinades hores per a qui no s'avergonyeixi de prendre un bany talment com Déu el va portar al món. Però a més a més d'aquest tipus d'activitats ben reconegudes per la nostra societat i que pràcticament ja no escandalitzen a ningú, adesiara no és estrany de recórrer a la nuesa en determinades ocasions en les quals hom no hi està tan acostumat. En nom de la política sovintegen actes de reivindicació en els quals els manifestants exterioritzen la seva protesta mostrant-se nus (okupes, animalistes, manifestacions com les que es feren en diverses ciutats contra la guerra d'Irak dels passats anys...), es publiquen calendaris on hom posa nu amb finalitats filantròpiques,

---

1 Treball realitzat dins del projecte d'investigació d'I+D+I *La presentació social del cos en el context de la globalització i la multiculturalitat* (SEJ2007-60792)

2 Vegeu per exemple: Roselló 2003

3 Vegeu: URL: <http://www.kadex.com/fonoll/> [Data de consulta: octubre 2008]

i en nom de l'art, Spencer Tunick va ser capaç l'any 2003 de congregar més de 7000 persones nues a Barcelona per a les seves sessions fotogràfiques⁴.

Però a més a més, no manquen tampoc accions en les quals dins d'un esperit lúdic o més intranscendent hom es mostra despullat fora dels àmbits estrictament nudistes. Així, per exemple, a la localitat costanera de Premià de Mar en ocasió de la seva festa major se celebra des de l'any 2003 una *cursa a pèl* que travessa part de la població, a la qual s'apunten nombrosos voluntaris i que s'anuncia com l'única cursa urbana nudista del món. A l'any 2004 una discoteca de Cornellà, al Baix Llobregat, instaurà sessions especials per a gent nua i a l'any 2006 un conegut establiment de roba barceloní va idear una promoció en la qual es comprometia a regalar roba a les cent primeres persones que en un dia i hora determinats es presentessin a la botiga completament despullats. I l'èxit de la iniciativa fou tal que hi feren cap més de cinc-centes persones atretes pel lema del "Ven desnudo y márchate vestido"⁵.

A més a més d'aquests exemples, alguns de caire puntual i altres més institucionalitzats, actualment a Barcelona no és gens estrany de trobar-se adesiara algun individu passejant nu per les Rambles o una petita corrua de ciclistes d'ambdós sexes tots ells també despullats circulant pels carrers de la ciutat. Són representants de petits moviments que reivindiquen precisament el dret a la nuesa. A Catalunya, a més d'associacions típicament nudistes com el *Club Català de Naturisme*⁶ hi ha també l'*Associació per a la defensa del dret a la nuesa*⁷ amb un petit grup -però ben actiu- conegut amb el nom de "Gent d'acció nudactiva" (GAN)⁸.

---

4 Segons la premsa es va aconseguir en aquesta ocasió la instantània amb més persones despullades de la història. Vegeu: URL: <http://www.elmundo.es/elmundo/2003/06/08/cultura/1055057438.html> [Data de consulta: octubre 2008]. La xifra de participants va ser però superada amb escreix l'any 2007 a ciutat de Mèxic.

5 Vegeu: URL: <http://isysu.bitacorras.com/archivos/2006/02/17/desnudo-en-paseo-de-gracia> [Data de consulta: octubre 2008]

6 Vegeu: URL: <http://www.naturisme.cat/> [Data de consulta: octubre 2008]

7 URL: <http://www.webpersonal.net/addan/Altgrupcat.htm> [Data de consulta: octubre 2008]

8 Fundat el novembre de 2004 originàriament amb el nom de "Gent d'acció nuditista". Fins a l'octubre de l'any 2008 hi havia 357 persones inscrites.

Cursa a pèl, Premià de Mar, Juliol 2008 (Foto: Martí).

Dins d'aquest àmbit de reivindicació de la nuesa s'ha encunyat el terme *nuditista* per distingir-se del mer *nudista*. El nudista és aquell que viu la nuesa en marcs socialment establerts, el càmping naturista per exemple. En aquests llocs molt sovint es prescriu la nuesa de la mateixa manera que al carrer la norma acceptada és la d'anar vestit. Però el nudista sap que un cop deixi el seu reducte s'haurà de cobrir el cos, precisament perquè acata aquestes normes establertes. El nudista, en canvi, defensa el dret no només a la nuesa sinó a anar amb tanta o tan poca roba com es desitgi a qualsevol situació. Està tant en contra de què en el reducte nudista se l'obligui a despullar-se com que en el reducte *vestidista* s'hagi d'anar amb indumentària. Aquests tipus d'iniciatives, doncs, van més enllà d'aquelles pròpies del naturisme o nudisme. El nudista justifica el seu comportament, entre d'altres pel "feeling of physical, mental and spiritual well-being" (Weinberg 1968: 385). El nudista, òbviament, també assumeix aquest aspecte positiu del nudisme, però allò que el mou no és només això, i atès que contravé una norma social pregonament interioritzada

pels membres de la nostra població, les seves accions constitueixen un cert repte a la societat:

“[...] quan es parla de regular la nuesa hem d’entendre dos pols d’obligatorietat. En la societat general hi ha l’obligació de vestir-se i en els espais naturistes o nudistes hi ha, en general, l’obligació d’estar-s’hi nues o nus. Ens preguntem on queda la llibertat personal de decidir, ja que en ambdós casos aquesta decisió és quelcom extern a la pròpia voluntat. Aquesta visió bipolar és inacceptable per nosaltres, ja que creiem en la lliure elecció de la nuesa i indumentària humanes. [...]”

[...] Nosaltres vam encunyar el terme nudisme i les seves derivades per evitar que ens apliquessin aquest esquema bipolar que hem comentat. Defensem el dret individual a elegir indumentària o nuesa. Aquest fet no obliga ningú a res. [...]”⁹

“La nuesa és un dret individual, que no cal exercir en guetos. Mai no hem d’exigir a ningú que es vesteixi, que es despulli o que faci servir determinats induments. No ho justifica ni el pudor residual que puguem sentir. Respectem el dret individual a triar nuesa o indumentària, sense pressions ni obligacions externes. Per això som NUDITISTES, i no nudistes ni naturistes. Recordem-ho.”¹⁰

Aquest grup d’activistes són ben conscients de les limitacions del nudisme talment com s’acostuma a practicar en l’actualitat, confinant els nudistes en registres tancats. Douglas Booth en un treball sobre el nudisme a Austràlia feia esment precisament al fet que la idea de tancar els nudistes en espais limitats tot i que d’una banda significava garantir un dret, el dret a la nuesa, per l’altra continua considerant la nuesa com quelcom que s’ha d’amagar i ajuda a reforçar també la idea de què es tracta d’un comportament depravat que cal evitar a la vista de la resta de la població (Booth 1997: 157).

La idea del canvi social està ben present en molts d’aquests activistes:

“Que somos unos utópicos??, pues sí, puede. Pero a mi esto me da igual, ante todo somos unos luchadores y unos avanzados. Vamos abriendo camino, sea como sea y aunque en algu-

9 Carta enviada per l’associació *Aleteia* a l’alcalde de l’ajuntament de Barcelona el 9 de novembre de 2005. Vegeu: <http://www.webpersonal.net/addan/Cartaobertacat.pdf> [Data de consulta: Octubre 2008]

10 Missatge en el forum de GAN (1.1.2008): <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/1141>[Data de consulta: Octubre 2008]

nas cosas fallemos, o no vaya por ahí el tema en otras muchas facetas si que afianzaremos. El futuro está por ver y por hacer, y somos precisamente nosotros los nudistas los que lo tenemos que hacer.”¹¹

“A lo largo de la Historia, siempre un puñadito minoritario de pioneros, de activistas, ha sido suficiente para el bien de una causa (la de la objeción de conciencia, la de los derechos de la mujeres, etc. etc.) y su efecto benéfico sobre todo el mundo. Cada cual haga lo que pueda, pero algo.”¹²

Els nudistes en general afirmen que el fet de mostrar-se nus té efectes d'anivellació social ja que esborra moltes diferències de jerarquia social, aquelles precisament que se senyalitzen mitjançant la indumentària. Això és més que una metàfora. Allò que Vandekerckhove afirmava en relació a l'autonomia corporal també és aplicable a un cos nu: “...tota manifestació de l'autonomia corporal contraria un aspecte essencial de l'organització de la vida social, es dir, l'aspecte jeràrquic d'aquesta organització recordant de forma evident que més enllà de totes les diferències socials possibles tots els membres son finalment iguals” (Vandekerckhove 2202: 47).

Dins del moviment nudista no són en absolut estranys els posicionaments sobre problemàtiques socials que tenen a veure amb la indumentària o presentació pública del cos:

“Jo estic en contra de què a França les noies no puguin anar a escola o la Universitat amb un mocador al cap, o que els estudiants universitaris no puguin deixar-se barba, per por de què puguin pertànyer a una religió, o que les dones no puguin posar-se pantalons (aquesta última prohibició crec que ja ha estat suprimida, i encara no estic segur; ara, que les dones mai van fer-ne cas, prenem l'exemple nosaltres els homes de la valentia que sempre han tingut les dones en la lliure indumentària.)”¹³

Amb aquesta filosofia al darrere, aquests activistes promouen una sèrie d'accions la principal característica de les quals és la de mostrar-se nus en situacions fora del que ja

---

11 Missatge en el forum de GAN, URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/930?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

12 Missatge en el forum de GAN, URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/403?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

13 Lluís, missatge a forum GAN, URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/664?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

està socialment acceptat. Així, doncs, a diferència d'altres tipus de manifestacions en les quals s'empra la nuesa només per cridar l'atenció sobre problemàtiques socials de diversa índole, en aquest cas és la nuesa en sí allò que es reivindica mitjançant la mateixa nuesa. Aquests activistes es desplacen nus tant en solitari com en petits grups per zones urbanes o tot fent senderisme, a peu, en bicicleta o fins i tot conduint l'automòbil. Al mateix temps concerten entrevistes amb representants polítics i de l'administració per tal de trobar recolzament institucional. Fruit d'aquests contactes fou precisament l'edició d'un tríptic cofinançat per l'ajuntament de Barcelona l'agost de 2004 on es reivindicava per a aquesta ciutat el dret a la nuesa i quedava clar que no hi hauria d'haver cap problema si qualsevol ciutadà s'animava a transitar completament lliure d'indumentària pels seus carrers. No cal dir que l'aparició d'aquest tríptic aixecà una certa polseguera especialment promoguda per alguns mitjans de comunicació. Mentre que alguns saludaven la iniciativa tot entenent-la com part d'una política progressista, per a sectors més conservadors no es tractava de progrés sinó de transgressió:

“Una vez más, el Consistorio barcelonés aparece ante el mundo como líder de la cultura de la trasgresión. Tenemos un claro ejemplo de imposición de una minoría sobre la mayoría que es, además, una respuesta a la petición de dos asociaciones que representan a pocas decenas de ciudadanos que toman el sol sin pañales en la playa barcelonesa de la Mar Bella. Allí les tienen acotados obligatoriamente. ¿Por qué ahora pretenden soltarlos por la calle?”¹⁴

---

14 URL: http://www.forumlibertas.com/frontend/forumlibertas/noticia.php?id_noticia=539 [Data de consulta: Octubre 2008]

Tríptic cofinançat per l'ajuntament de Barcelona (2004) reivindicant el dret a la nuesa

Tot i l'èxit que les associacions nudistes van aconseguir amb aquesta complicitat de l'ajuntament de Barcelona pel que al dret de la nuesa es refereix, atès que no resulta fàcil delimitar ben bé el que és el dret a la lliure indumentària de l'escàndol públic o el punt on els drets d'uns col·lideixen amb els drets dels altres, en els anys posteriors a l'edició d'aquell tríptic el posicionament dels agents de l'ordre municipals davant d'algunes iniciatives dels nudistes no han estat del tot ben harmonitzades. Això es posa en evidència en les diferents reaccions d'aquests agents davant del fet de constatar una persona nua pel carrer: des de la no ingerència, fins a demanar-li documentació, comminar-la a que es vesteixi i fins i tot s'ha donat algun cas en el qual el nudista ha

acabat essent dut al jutjat¹⁵. Les directives municipals sobre el dret a transitar sense roba per la ciutat no estan del tot clares i això fa que es produeixen en ocasions situacions en les quals la policia municipal o els mossos d'esquadra no saben ben bé com reaccionar:

“Cuando ya transitábamos por la bici-senda del Parc de Montjuic, nos detiene un patrullero de los Mossos. Sería largo detallar lo acontecido allí. Baste decir que a pesar del calor, los agentes debieron pasar casi 40 minutos encerrados en la patrulla, en diálogo con sus superiores, tratando de encontrar alguna justificación para su intervención. Finalmente se despidieron de nosotros, pidiéndole a Jacint que no se quitase el bañador hasta que ellos se alejasen.”¹⁶

Sembla ser que la policia municipal de Barcelona no reacciona sempre de la mateixa manera davant els comportaments nuditistes. Un dels membres d'aquest grup ha dissenyat la “zona de risc” on menys es tolera aquest comportament. Es tracta del districte de Ciutat Vella, la zona cèntrica de Barcelona, al voltant de les Rambles on també hi ha més afluència turística.

La reacció dels vianants generalment és la de la curiositat o indiferència encara que adesiara hi ha qui mostra explícitament el seu rebuig i -tot i que en molt comptades ocasions- hi ha hagut també algun acte d'agressió física en contra de la persona que es mostra nua pel carrer. En el fòrum que els nuditistes mantenen en el portal de Yahoo hom es queixava, per exemple, de l'agressió que patí per part d'un vianant un activista quan deambulava nu per la Rambla¹⁷ o del cas similar d'un banyista a Mataró que es deixà veure sense roba fora de l'àrea nudista¹⁸. També en alguna ocasió han tingut mostres explícites de rebuig entre els venedors de les parades de la fira d'antiquaris davant la Catedral de Barcelona o de les que hi ha per a turistes a la Sagrada Família. Però es tracta sempre de casos extremadament anecdòtics.

Determinats sectors de caire molt conservador fan adesiara pública la seva animadversió vers aquest tipus d'iniciatives. Així, per exemple, en un blog de la *Acción Juvenil*

---

15 Així, per exemple, el 18 d'octubre de 2007 un membre de l'associació *gent d'acció nuditista* va ser jutjat per desobediència, pel fet de negar-se a vestir-se tal com li ordenaren els guàrdies urbans de Barcelona. El jutge l'imposà una multa de 80. Vegeu: El Periódico, 24/10/2007, URL: http://www.elperiodico.com/default.asp?idpublicacio_PK=46&idioma=CAS&idnoticia_PK=452821&idseccio_PK=1022 [Data de consulta: Octubre 2008]

16 Missatge en el fòrum de GAN, URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/210?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

17 URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/884?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

18 URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/895?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

Española-Movimiento Católico Español, d'inconfusibles tints ultradretans es pot llegir el següent:

“Luego nos fuimos dirección Montguic y...¿ A que no sabeis a quién vimos? al sinvergüenza nudista que se pasea en pelotas por barcelona, ha sido detenido un par de veces, pero esta vez hemos sido nosotros que nos hemos topado con él, obviamente, la imagen escandalosa que da ese viejo desnudo donde tiene el trasero pintado que aparece un bañador y por delante enseña lo que diós le trago al mundo es vergonzoso, estube yo a punto de llamarle la atención, pero esta vez hicimos un pase, la próxima vez no se salvará de una bronca como le volvamos a ver, no hemos querido armar follón, aunque nunca está la policía donde tiene que estar.. Después de ese panorama, dijimos de que barcelona da pena, la sociedad cada día está más corrompida, pero ya haremos más mano dura ya..., pero más vale ser precavido en estas cosas, y somos bastante precavidos, gracias a la paciencia del señor nos atorga, aunque espero que no se nos acabe... aunque hay que reconocer que falta poco.”¹⁹

El nudisme en general -i encara molt més el nuditisme- és cavall de batalla dels cercles catòlics més conservadors:

“La desvergüenza, carencia del sentido del pudor, salvaguarda de la pureza. Minifaldas extremosas, vestidos ceñidos hasta la asfixia, top-less y hasta nudismo en las playas y otros lugares: obviamente constituye una provocación al voluntario o semivoluntario abandono en el dominio de las pasiones.”²⁰

Un sector de la població que -entenent el progrés modern com a paganisme- creu que

“la inmodestia es exaltada y glorificada a través del nudismo, la inmoralidad de las costumbres. La difusión de errores de todo género es cotidianamente acogida como una conquista de libertad.”²¹

---

19 Com es pot apreciar, el text està plagat de nombroses faltes d'ortografia que no he esmenat. Vegeu: URL: <http://blogdedjn.blogspot.com/2007/03/6-queda-da-aje-un-exito.html> [Data de consulta: Octubre 2008]

20 URL: <http://es.catholic.net/empresarioscatolicos/433/1643/articulo.php?id=23680> [Data de consulta: Octubre 2008]

21 Missatge de Monseñor Ottavio Michelini publicat originàriament a l'any 1979 i reproduït el 2005 a la web *e-cristians.net*. Vegeu: URL: <http://www.e-cristians.net/forums/viewtopic.php?p=1769&sid=f7a0e857e8e548a8ba7fd3277b2e7181> [Data de consulta: Octubre 2008]. Aquesta mateixa organització *e-cristians* censurà entre d'altres el permís que l'ajuntament de Barcelona atorgà a Spencer Tunick per fer les seves fotos de nus a la ciutat.

En els darrers anys es va impulsar una iniciativa entre els promotors de la qual es troba el grup *e-cristians* i la plataforma ultraconservadora *HazteOir.org* que demanen “platges familiars” lliures de nudistes: platges pensades para “un uso familiar en unas condiciones de respeto y amparo de la infancia”²². A finals de 2006, el regidor del *Partido Popular* Alberto Fernández Díaz va proposar al consistori barceloní, tot i que sense èxit, modificar l’ordenança de civisme per tal de prohibir a Barcelona, entre d’altres, l’ús del burka per part de dones del col·lectiu musulmà, així com la nuesa en les vies públiques. Per al primer cas al·legava raons de seguretat i dignitat de la dona; per al segon allò que es defensava era la necessitat de *decòrum* per circular per Barcelona i per raons de respecte vers la gent²³. Així, doncs, tant la roba en excès com la seva absència representen un problema: en el fons, la presentació social del cos com a reflex d’un model de societat.

El *decòrum*, conjuntament amb el fet de la tradició cristiana que sempre s’ha preocupat per cobrir el cos i motius d’higiene són tradicionalment els arguments que els enemics de les pràctiques nudistes han esgrimit per justificar el seu rebuig a aquest tipus de comportaments. Talment com s’expressava un magistrat que castigà amb una multa a un dels activistes GAN de Barcelona: “las sociedades civilizadas, ‘desde tiempos en que no alcanza la memoria’, usan ropa en público, y [...] los criterios ‘sanitarios, estéticos, morales y religiosos han convencido al hombre civilizado a ir vestido’”²⁴. Però en el rerefons sempre hi ha també la relació que es fa entre aquest tipus de pràctiques amb comportaments sexuals considerats llibertins o depravats. D’aquí que els contraris al nudisme també sovint hagin esgrimit raons d’escàndol sexual (vegeu, per exemple, Booth 1997), especialment quan es mostra la nuesa fora dels espais reservats expressament per al nudisme. Hom parla d’exhibicionisme morbós i molt especialment del perill que això representa per a la quitxalla.

En contrapartida, els defensors del naturisme contínuament s’han esforçat per deslligar el nudisme de la pràctica de la sexualitat. Quan hom justifica el nudisme es diu que no hi ha res de vergonyós en mostrar el propi cos, que l’anar sense indumentària proporciona sensació de llibertat, que l’exposició del cos nu al sol proporciona benestar físic i sobretot –i això sempre s’emfatitza– que no té cap relació amb la sexualitat (Weinberg 1968: 385). Els estudis més primerencs sobre el moviment naturista-nudista s’han esforçat a voler eliminar tota sospita de depravació moral per

22 URL: <http://www.playasfamiliares.org/> [Data de consulta: Octubre 2008]

23 URL: http://noticias.ya.com/local/cataluna/29/12/2006/pp-burka-fernandez_diaz.html [Data de consulta: Octubre 2008]

24 *El Periódico*, 24/10/2007, URL: http://www.elperiodico.com/default.asp?idpublicacio_PK=46&idioma=CAS&idnoticia_PK=452821&idseccio_PK=1022 [Data de consulta: Octubre 2008]

part dels seus practicants. Es tracta de gent “normal, respectable and conventional” ens diu un treball sobre nudisme a França, Alemanya i als EEUU publicat l’any 1932 (Merrill i Merrill, citat a Smith 1980: 223). I en un altre dels primers estudis sobre nudisme en els EEUU, s’arribà a constatar que allò que se cerca en el nudisme social són els beneficis higiènic-mentals, i s’hi aprecia una obsessió menor per a l’erotisme que entre no nudistes (Hartman, Fithian, Johnson 1970: 329).

En les pràctiques naturistes, de fet, s’intenta neutralitzar el perill de relacionar nudisme amb sexualitat mitjançant les coordenades que defineixen la situació. El pudor és una forma de reserva, i el pudor sexual és precisament la reserva o manifestació de la no disponibilitat per a la interacció sexual (Weinberg 1968: 312). I això, quan es defensa el dret a la nuesa s’intenta aconseguir amb determinades mesures que van més enllà de l’ús de la indumentària. Una d’elles és la reiteració que es fa des del punt de vista ideacional dient que el nudista exclou explícitament la sexualitat dins dels objectius de les seves pràctiques. Per evitar la figura de l’home que va de *cacera*, en molts camps nudistes es veta l’entrada a homes sols, han d’anar acompanyats d’una dona, com és el cas del camp naturista català del Fonoll. En les interaccions entre nudistes se sobreentén un autocontrol per evitar les mirades als genitals, la prudència de la mirada que fa que quan “els cossos es despullen, es velen les mirades” (Goffman 1979: 63). Sovint hi ha prescripcions en contra del ball despullat (Weinberg 1968: 316), tot i que aquest darrer no és el cas en les activitats del *Club Català de Naturisme* o en el Fonoll, i es controla així mateix molt la fotografia. D’aquí que es pugui dir que els nudistes són impudorosos en mostrar el cos nu però no en altres actituds (Weinberg 1968: 315).

Festa del Club Català de Naturisme, 2008 (Foto: Martí).

De fet es pot afirmar que la nuesa no és eròtica per si mateixa, i en canvi no resulta difícil de constatar que una de les diferents funcions que pot complir la vestimenta és la de focalitzar l'atenció en la sexualitat. Ja ho deia el mateix Georg Simmel: el propòsit original per cobrir genitals era de cridar l'atenció sobre ells adornant-los (Langman 2003: 241). Aquestes funcions de la indumentària queden perfectament reflectides en casos com aquell en què els homes de Pongo, a l'antiga Àfrica occidental francesa, refusaven que les dones anessin vestides perquè això les hauria fet més seductores (Ableman 1985: 31). Les noies Nuer (Sudan) tradicionalment –i de la mateixa manera que els homes- van despullades. No obstant, quan es preparen per a una sessió de dansa que dura tota la nit i que per a la majoria d'elles acabarà amb una relació sexual, es posen una faldilla de cuir. La faldilla intensifica el desig dels homes (Ableman 1985: 46). Potser curiosament per a nosaltres, però d'altra banda ben lògic, en aquelles àrees geogràfiques on es veu la nuesa com a quelcom natural, en ocasions i pel que es refereix a les dones, anar vestit acaba esdevenint sinònim de prostitució. En els zulu de Sudàfrica,

en determinades danses rituals es requeria que les noies no casades ballessin amb els pits al descobert, precisament perquè la fermesa dels pits demostraven la seva puresa. Irònicament, però, per influència del cristianisme moltes dones es cobrien els pits en aquestes danses per raons de pudor, malgrat que en els ulls de la gent gran això era una indicació que posava en dubte la seva puresa perquè hi hauria alguna cosa a amagar (Bishop i Osthelder 2001: 26).

Només cal comparar en aquest sentit les platges nudistes amb les altres platges en les quals les persones es cobreixen la zona pública o els pits amb banyadors que molt sovint el que fan és realçar aquestes parts del cos amagades. Precisament, una important funció del vestit és emfatitzar el cos més que no pas amagar-lo. Però d'alguna manera, el fet que a les platges hom se cenyeixi al cos un mínuscul tanga o banyador recorda que aquell cos està sota control quant a la interacció sexual, i per tant estem parlant d'una actitud racional i disciplinada, a diferència del cos completament nu que depenent de la mentalitat amb què es miri pot apuntar cap el contrari, a un comportament irracional i indisciplinat (Booth 1997:156), doncs al capdavant, "from a rational standpoint, the body has been traditionally conceived as the source of irrationality, as a treat to personal stability and social order" (Turner 1984: 177).

Això no vol dir, nogensmenys, que no puguem establir alguna relació entre nudisme i sexualitat. Aquesta relació no rau en el fet de què l'exposició nua de la persona inciti a les relacions sexuals com argumenten els contraris a aquestes pràctiques, sinó perquè el nudisme contradiu una de les nostres normes socials sobre la pràctica de la sexualitat, el fet que es mostri allò que els nostres patrons culturals ens diuen que cal amagar a la vista, els genitals. No endebades, en el vell testament la idea de nuesa es presenta com a metàfora per al pecat sexual. Precisament, "descobrir la nuesa" es la frase que s'empra per fer al·lusió a tenir relacions sexuals il·lícites. Per tant, és cert que la nuesa que hom vol gaudir en espais oberts no ha de tenir una intencionalitat sexual, però a la interpretació social d'aquest fet no li costa gaire de veure-ho com una manifestació de la sexualitat. Potser també per aquesta raó hi ha més rebuig social davant la nuesa de l'home que de la dona²⁵ a causa de la tradició que entén la sexualitat masculina com més agressiva que la femenina.

En el fòrum que el GAN manté en un portal d'internet, un dels seus membres feia el comentari de què "Si lo piensas friamente, el miedo al desnudo es algo tan patético

---

25 En els missatges dipositats al fòrum del grup GAN hom destaca sovint aquesta major permissivitat social quant al nu femení al carrer. El que és un fet és que talment com afirma Elizabeth Stephens, a la nostra societat les imatges sobre el penis són les que estan sotmeses a una més rigorosa legislació en relació a les diverses parts de l'anatomia humana (Stephens 2007: 89): "Images of women's bodies are considered natural commodities but the hard cock is still sacrosanct; the phallus must keep its mystery" (Simpson 1994: 147, citat a Stephens 2007: 89).

e infantil que da risa”²⁶. I en el fons no li manca raó. Té el seu interès reflexionar perquè cal muntar tota aquesta estructura ideacional (el nudisme) o d'infraestructures (espais naturistes-nudistes)²⁷ per fer una cosa tan senzilla com és la d'estar sense roba quan aquesta per raons pràctiques no ens és necessària, com per exemple per banyar-nos o quan fa calor. Cal muntar associacions com per exemple el *Club Català de Naturisme* amb la finalitat explícita de “promoure i defensar la pràctica del nudisme”²⁸. Corren rius de tinta per justificar aquest tipus de pràctiques de la mateixa manera que també en corren per menysprear-les. Que una cosa tan senzilla com aquesta, prescindir de la roba, pugui alterar tant els ànims és realment digne d'atenció. La polèmica que en els moments d'escriure aquest article hi ha sobre la conveniència d'emprar *scanners* que despullen als passatgers en els aeroports per raons de seguretat és també molt simptomàtica. I la clau per entendre tot això només pot estar en la significació que atorguem a la nuesa que s'ha anat consolidant dins de la nostra pròpia història en configurar al llarg del temps uns patrons culturals en relació a la nuesa que, tot prenent forma en la noció de pudor corporal són tan poderosos que fins i tot es percep com instint allò que té una base cultural.

Dins del moviment nudista hom relaciona nuesa amb natura i naturalitat. No oblidem que les tres bases del pensament naturista són l'ordre natural, la necessitat del retorn al mateix i la regeneració individual per tal de poder estar en harmonia amb la natura (Roselló 2003: 19). Nudisme i naturisme són dos conceptes estretament lligats, de manera que sovint s'empren com a sinònims. Tot i així, també cal saber-los distingir. No tots els naturistes practiquen o defensen el nudisme, mentre que l'ideari naturista centrat en les idees de la salut corporal i el lligam espiritual amb la natura tampoc ha de ser la norma per a allò que s'anomena *nudisme recreacional*. Però està clar que el nudisme que trobem dins de l'àmbit naturista, no és sinó un signe de la hiperobjectivació del cos, pròpia de la nostra societat, en termes de Mari Luz Esteban (2004: 11), i per això no és d'estranyar que a moltes trobades que es fan en espais nudistes hom ofereixi activitats que tenen a veure amb la cura del cos. Així, per exemple, entre les activitats que s'ofereixen a l'espai nudista del Fonoll en la seva gran majoria giren al voltant del cos:

---

26 URL: <http://es.groups.yahoo.com/group/Gent-d-Accio-Nudactiva/message/263?threaded=1> [Data de consulta: Octubre 2008]

27 Òbviament el naturisme-nudisme també ha generat arreu on es practica tot un conjunt d'iniciatives com els càmpings i altres tipus de reduptes on s'explota comercialment el turisme nudista, de la mateixa manera que també hi ha circuits de turisme cultural, gai, etc.

28 El club no es limita a organitzar activitats per als seus socis sinó que adésirara també promou accions per defensar la pràctica lliure de la nuesa. Així, per exemple, un cop a l'any se celebra “el dia sense banyador” en el qual es convida als nudistes a estar nus a qualsevol platja, envoltats dels que ells anomenen “els tèxtils”, és a dir la gent que habitualment emprava banyador.

tallers de plantes medicinals, de massatges, de carícies, banys de fang... i evidentment activitats esportives del tipus més divers.

Els practicants del nudisme sempre recalquen aquest lligam entre nuesa i natura, tot i que talment com la nuesa és percebuda i practicada socialment, en el fons no res més allunyat de la realitat. Amb la nuesa passa el mateix que amb el silenci. Arribar al silenci mitjançant la negació del soroll és un acte de cultura, tot i que aparentment el silenci sigui el no-res. L'artista multidisciplinar que es fa conèixer amb el nom de tres ja fa temps que s'ha especialitzat en oferir performances sobre el silenci. Aquestes performances la finalitat de les quals és que els assistents arribin a "escoltar" el silenci no tindrien sentit sense tot un embolcall ritual que de fet és el que constitueix el propi treball de l'artista (Martí 2009a: 168). El ritual és el que fa que un esdeveniment qualsevol es percebi d'una o altra manera. Amb la nuesa dins de les dinàmiques de presentació social del cos passa exactament el mateix. La nuesa és com el silenci. Dins del moviment nudista, la nuesa no és natura, també és un acte cultural i ha d'anar acompanyada de tota una elaboració ideacional que l'expliqui i justifiqui. El silenci pot arribar a fer-se incòmode o àdhuc provocar por, d'aquí que a la nostra societat ens envoltem de sorolls, la mateixa incomoditat que davant la nuesa pot sentir el *vestidista* o *tèxtil* (així anomenen els nudistes als que empren banyadors a la platja). I evidentment, un silenci pot arribar a ser molt cridaner, de la mateixa manera que també ho pot ser la nuesa. D'aquí que la nuesa constitueixi un conegut recurs per a la protesta. A mitjan segle XVII, a Anglaterra, els primers quàquers es mostraven nus per tal de fer evidents els seus actes de protesta. Trobem referències per a aquest tipus de comportament a la mateixa Bíblia quan Isaïes, tot obeint Déu deambulà nu i descalç durant tres anys com a signe i pronòstic del que havia de succeir a Egipte i Etiòpia. Al Canadà, els doukhobors, una secta cristiana radical, empraren també la nuesa com a forma de protesta contra l'estat a principis del segle XX. I en temps més recents, des del famós festival de Woodstock, realitzat l'any 1969, en el que els joves es manifestaven provocativament en nuesa, no manquen exemples per a aquesta manera de protestar. Els nostres okupes sovint es treuen la roba davant els intents de la policia per a desallotjar-los, i la darrera Guerra contra Iraq produí també moltes protestes d'aquest tipus en diverses ciutats del món, com per exemple a la mateixa Barcelona.

No hi ha cap mena de dubte que el fet de mostrar-se nu en contextos on la norma diu que hom ha de guardar el sentit de pudor corporal és un recurs poderós per cridar l'atenció. Això és al capdavant també el que pretenen els *streakers* quan salten nus al camps de futbol. Però el valor que té aquesta acció com a element de protesta rau precisament en el fet que amb ella es fereix una norma de comportament pregonament interioritzada pels membres de la nostra societat, sense que aquest tipus de violència no ultrapassi el llinard del nivell simbòlic.

Protesta ciclonudista, Barcelona juny 2008 (Foto: Martí).

Donada la gran importància que a la nostra societat s'ha atorgat al control de la sexualitat, de manera molt especial com a forma de control sobre l'individu, no ens ha d'estranyar que si d'alguna manera nuesa i sexualitat són relacionables, el fet de voler controlar la sexualitat impliqui també el control de la nuesa: La nuesa com a metàfora de la sexualitat. I això dins d'unes coordenades ideològico-religioses que han tingut sempre molt interès a deixar ben clar no només la preeminència de l'esperit sobre la carn, sinó també el caràcter pecaminós de tot allò que implica unes pràctiques de la sexualitat que vagin més enllà del mer acte de procreació dins d'un marc d'opcions molt ben delimitat. Segons ens deia Foucault, atès que el sexe està reprimat, destinat a la prohibició, a la inexistència i al mutisme, el simple fet de parlar d'ell ja té un aire de transgressió deliberada, i qui empra aquest llenguatge es col·loca fora del poder i fa que la llei trontolli (Foucault 1989: 13).

No obstant sempre podem pensar també en altres raons que serveixin per reforçar aquest patró cultural de rebuig a la nuesa. Mary Douglas ens deia que "un sistema

social complejo impondrá formas de conducta que sugieran que en la relación entre los seres humanos, a diferencia de la relación entre los animales, no interviene el cuerpo” (Douglas 1988: 97). Per expressar jerarquia social hom emprerà diferents graus de descorporització. A un refinament més gran s'exigeix menys sorolls al menjar, més control sobre el riure (*ibid.*) i evidentment caldrà evitar tot allò que delati el cos com ara els rots, els sorolls de l'estómac o les ventositats. Un cos en absoluta nuesa contravé doncs de manera ben explícita i manifesta aquesta voluntat de descorporització. Les idees de Goffman sobre la territorialitat del propi jo també ens poden ser d'ajut. Goffman parlava de la idea de *contaminació* i de la *reserva d'informació* com dos dels factors, entre d'altres, que violen la territorialitat del propi jo. Hi ha parts del cos, ens diu ell, que tenen poca capacitat per contaminar com ara per exemple els colzes o la part superior de l'esquena. Però en canvi hom atorga als òrgans sexuals molta capacitat de contaminar (Goffman 1979: 65). Per tant, mostrar els genitals es pot concebre com un perill de contaminació en potència i per la mateixa raó com un acte de violació de la territorialitat de l'altre, i d'aquí la necessitat de cobrir les parts pudendes del cos. D'altra banda, el fet de voler tapar els genitals es pot entendre també com un desig d'amagar un tipus d'informació que es considera íntima. Un penis en erecció és senyal d'interès sexual per a una altra persona cosa que pertany a la sèrie de dades d'un mateix, l'accés de les quals una persona espera controlar mentre es troba en presència d'altres (Goffman 1979: 56). A favor d'aquesta tesi hi seria el fet de què, com dèiem abans, la nuesa masculina en públic és més mal vista que la femenina, i que una de les reticències de molts homes joves a la pràctica del nudisme és precisament el temor de no poder controlar aquesta reacció fisiològica davant l'estímul sexual²⁹.

Les raons del rebuig a la nuesa són evidentment força complexes. Els patrons culturals relatius a la nuesa han cristal·litzat en això que anomenem *pudor corporal*. El pudor com a hàbit, forma part d'aquell ampli conjunt de costums que un cop han estat assimilats al llarg de molts anys d'història acaba formant part de les idiosincràcies particulars de la societat, de manera que al marge de les funcions que originàriament podrien complir acaben assolint valor per ells mateixos, i fins i tot la seva mera existència contribueix a reforçar la consciència de grup i d'aquí també les reticències a abandonar-los. Però aquesta funció que assumeixen determinades pràctiques culturals perd progressivament importància en aquells sistemes socials vells, talment com ho és el nostre, on es pot anar donant un progressiu relaxament

---

29 No és res estrany que aquest problema es tematitzi en els fòrums nudistes. Vegeu per exemple el fòrum del *Club Català de Naturisme*: <http://www.naturisme.cat/forums.html?func=view&id=40036&catid=7#40036> [Data de consulta: Octubre 2008]

quant a la imposició d'aquests costums. Senzillament, perquè les regles i valors propis del sistema estan tan interioritzats pels individus, i la dependència d'aquests amb el sistema es tan gran, que el perill de desintegració social és cada cop més petit. Però malgrat això, atesa la centralitat del cos en la cosmovisió de qualsevol societat, resulta fàcil d'entendre que totes les reivindicacions que tenen a veure amb el cos puguin arribar a remoure les entranyes de la societat i generin rebuig quan impliquen canviar les regles del joc. Aquesta és també la raó per la qual els missioners i administradors colonials no dubtaren a reprimir amb fermesa pràctiques i costums d'altres pobles com la nuesa, modificacions corporals com el tatuatge o les escarificacions, danses tribals considerades obscenes...³⁰. Atès que malgrat siguem blancs o negres tots tenim un cos, aquestes tradicions, lluny de ser considerades meres pràctiques culturals internes d'aquests pobles i pròpies d'una idiosincràsia particular, es veien com a insult o potencial perill per als valors de la mateixa humanitat i òbviament de retruc al *world view* de la societat occidental (que no cal dir-ho s'identifica amb aquesta idea d'*humanitat*). En vista, doncs, d'aquesta realitat, està clar que amb el nudista o nudista tenim el salvatge a casa.

La percepció social vers la nuesa es pot entendre millor si tenim en compte els tres paràmetres de lògica social d'identitat, ordre social i necessitat d'intercanvi i que tal i com ja he exposat en un altre treball (Martí 2010) ens permeten emmarcar tot el que té a veure amb la presentació social del cos.

L'anar vestit s'associa a la identitat de persona civilitzada. Això ens ho recordava els comentaris d'un magistrat que he esmentat en línies anteriors que associava civilització amb anar amb indumentària en públic. Per al filòsof alemany Kant, l'ús d'indumentària equival a dignitat. Si es considera, doncs, el fet de vestir-se com a civilització, no és estrany que en la història expansionista i imperialista de la nostra societat, quan hom volia *civilitzar* els pobles que ocupava, és a dir, assimilar-los, comencés en primer lloc per vestir-los. D'altra banda, resulta també ben fàcil de comprendre que castigar una persona amb la nuesa implica llevar-li la seva humanitat, la seva dignitat. El recurs de la nuesa forçada com a càstig ha estat una constant a la història. A l'Europa de l'edat mitjana no era pas rar fer desfilar una persona totalment o parcialment despullada pels carrers de la ciutat com a càstig, especialment en aquells casos de delictes contra la institució matrimonial. Els internats en els camps de concentració nazis hagueren de patir entre moltes altres fatalitats la nuesa com a vexació. I, de fet, la nuesa forçada continua essent avui una pràctica de tortura,

---

30 I aquí podriem afegir també altres pràctiques relacionades amb el cos i la sexualitat com l'antropofàgia ritual, la poligàmia o la promiscuïtat, pràctiques totes elles considerades abominables per a la ment *civilitzada*.

talment com es posà de manifest l'any 2004 en els abusos de soldats nordamericans a presos iraquians d'Abu Ghraib. L'ocultació de la nuesa és també el que ens distingeix dels animals. Precisament són molts els exemples que podem trobar en diferents societats segons els quals hom subratlla de manera explícita la diferència entre éssers humans i animals mitjançant normes relatives a la presentació social del cos. Per a la societat occidental el rebuig a la nuesa és un dels recursos. En moltes societats africanes, per exemple, on no es veu la nuesa de la mateixa manera, es recorre amb idèntica finalitat a altres alternatives, com per exemple les modificacions corporals: tatuatges, escarificacions, pírcings o fins i tot amputacions dentals (Martí 2009b: 224).

L'ordre social i jeràrquic pressuposa l'existència d'unes regles establertes. L'anar vestit és una d'elles. Només la pot trencar sense que hi hagi sancions negatives qui d'una manera o altra es troba a fora, per exemple, els infants. Quan la nostra societat estava constituïda per estaments o estrats socials molt més marcats, el sentiment de pudor corporal podia desaparèixer entre persones de diferent condició social. Norbert Elias (1988: 180), per exemple, ens esmenta el cas de l'amiga de Voltaire, la Marquesa de Chatelet, que no tenia cap problema en banyar-se nua davant l'ajudant de cambra. La inferior condició social del criat dispensava a la marquesa d'atenir-se al codi de pudor corporal. Per aquesta mateixa raó, a la societat cortesana, el rei es podia mostrar despullat, o fins i tot defecant, davant d'aquelles persones situades jeràrquicament a un nivell inferior, al capdavant el rei es podia considerar per damunt de les normes. Aquest no és però el cas dels ciutadans nudistes o nuditistes als quals m'he referit en aquest article. L'establiment d'àrees tancades destinades al nudisme no fa sinó reafirmar la validesa de la normativa social. En estar els centres nudistes confinats en guetos, l'ordre social no es pot sentir amenaçat per la seva existència. Amb el nudisme, però, les coses són ben diferents.

Està clar que amb la presentació social del cos diem als altres quin tipus d'interacció, és a dir quin tipus d'intercanvi volem mantenir amb les persones que en una situació concreta ens anem trobant cara a cara. "Descobrir la nuesa", ho veiem abans, és en el vell testament metàfora per al pecat sexual. Si s'associa nuesa —o més concretament l'exposició dels genitals— a sexualitat i tenint en compte el ferri control sobre la pràctica de la sexualitat que la nostra societat tradicionalment sempre ha mostrat, òbviamment les normes socials hauran de fixar de manera ben clara la noció de pudor. Ja he fet esment abans que la noció d'erotisme cal deslligar-la de la de nuesa. Però això no treu el fet de què allò al qual apunta una indumentària eròtica *-insinua* és el mot més escaient— és a la nuesa.

A l'actualitat hi ha molts moviments relacionats amb l'aparença pública del cos (modificacions corporals, nudistes, nuditistes, homes que reivindiquen l'ús masculí

de la faldilla³¹...) que el que fan és reptar la societat tot posant en qüestió normes socialment establertes i que en ocasions són difícils de justificar si no és pel pes de la tradició i la història, però que s'han naturalitzat tant, o han anat prenent tals connotacions, que contravenir-les es percep fàcilment com un delictes *contra natura*. Per a molts dels activistes dins d'aquest àmbit concret de reivindicacions les seves accions són un joc. En el cas concret dels nudistes catalans, ells saben que amb les seves accions no hi poden perdre molt, i realment té la seva gràcia reptar l'autoritat que en moltes ocasions es veu impotent per resoldre una situació conflictiva terriblement incòmoda, tot i que sense grans conseqüències. De tant en tant arrisquen algun judici per faltes però la causa acaba essent sobreesida o sense conseqüències ja que no es pot provar que allò que fan tingui a veure amb exhibicionisme, l'única raó per la qual podrien tenir problemes amb la justícia espanyola. Però atès que aquests moviments de caire nudista el que fan és qüestionar-se normes de la societat pregonament arrelades a la tradició, cal entendre la reivindicació de la nuesa pública com un acte polític. D'aquí també l'animadversió que senten envers ells alguns sectors conservadors. No només pel que implica de repte a determinades normes morals -a Catalunya ja he esmentat que uns dels detractors d'aquests moviments és per exemple el moviment d'*e-cristians*- sinó perquè hom percep que de la mateixa manera que es qüestionen aquestes normes també es poden arribar a qüestionar d'altres. D'aquí també l'interès a aïllar el nudista en espais segregats. Sobre això resulta interessant el paral·lelisme que fa Douglas Booth entre aquesta voluntat de segregació i la dels racistes sudafri-cans que en els vuitanta s'esforçaven per mantenir les platges segregades per criteris racials: "Just as white racists portrayed revealed black bodies as threatening the social order, so moralists paint naturists as sexual deviants, even paedophiles" (Booth 1997: 157). Per això, ho dèiem abans, no hi ha gaire problemes si hom practica el nudisme en espais tancats privats a la vista de la població. Però això d'anar nu pels carrers de Barcelona, són, evidentment, figures d'un altre paner.

---

31 Darrerament han sorgit grups en diversos països que reivindiquen el dret dels homes a dur faldilles, com l'anomenat moviment MIS. Vegeu, per exemple: <http://www.intermis.org/enlaces.htm>; <http://www.maennerrock24.de/>; <http://www.zyra.org.uk/sk4men.htm> [Data de consulta: Abril 2010]

Bibliografia citada

- ABLEMAN, Paul (1985) *Beyond Nakedness*, Los Angeles: Elysium Growth Press.
- BISHOP, Clifford i Xenia OSTHELDER (2001) *Sexualia. From Prehistory to Cyberspace*, Köln: Könnemann.
- BOOTH, Douglas (1997) "Nudes in the Sand and Perverts in the Dunes", *Journal of Australian Studies* 53, pp. 170–182.
- DOUGLAS, Mary (1988) *Símbolos Naturales: exploraciones en cosmología*, Madrid: Alianza.
- ELIAS, Norbert (1988) *El proceso de la civilización*, Madrid: Fondo de Cultura Económica.
- ESTEBAN, Mari Luz (2004) "Antropología encarnada. Antropología desde una misma", *Papeles del CEIC* 12, URL: <http://www.ehu.es/CEIC/Papeles/12.pdf>.
- FOUCAULT, Michel (1989) *Historia de la sexualidad. 1. La voluntad de saber*, Madrid: Siglo XXI (1a. ed.: 1976).
- GOFFMAN, Erving (1979) *Relaciones en público: microestudios del orden público*, Madrid: Alianza.
- HARTMAN, William E., Marilyn FITHIAN; Donald JOHNSON (1970) *Nudist Society: An Authoritative Complete Study of Nudism in America*, New York: Crown Publishers.
- KÖNIG, Oliver (2002) "Von geil bis gemütlich. Vergesellschaftete Nacktheit", en Gernig, Kerstin (ed.), *Nacktheit. Ästhetische Inszenierungen im Kulturvergleich*, Köln: Böhlau, pp. 31-46.
- LANGMAN, Lauren (2003) "Culture, Identity and Hegemony: The Body in a Global Age", *Current Sociology* 51(3/4), pp. 223–247.
- MARTÍ, Josep (2009a) "Como el aire que respiramos: músicas ambientales en espacios de la cotidianidad", *Música Oral del Sur* 8, pp. 163-176.
- MARTÍ, Josep (2009b) "Modificaciones corporales en la tradición africana", en: Aixelà, Y., Mallart, L. i Martí, J. (eds), *Introducción a los Estudios Africanos*, Vic: CEIBA, pp. 221-238.
- MARTÍ, Josep (2010) "La presentación social del cuerpo: Apuntes teóricos y propuestas de análisis", en: Martí, J. i Aixelà, Y. (eds.). *Desvelando el Cuerpo. Perspectivas desde las ciencias sociales y humanas*, Madrid: CSIC, pp. 107-122.
- MERRILL, Francis i MASON Merrill (1931) *Among the Nudists*, New York: A.A. Knopf.
- ROSELLÓ CASTELLÀ, Josep Maria (2003) *La vuelta a la naturaleza: el pensamiento naturista hispano (1890-2000): naturismo libertario, trofología, vegetarianismo naturista*, Barcelona: La Llevar, S. L. Virus Editorial.
- SIMPSON, M. (1994) *Male impersonators*, London: Cassell.
- SMITH, H.W. (1980) "A Modest Test of Cross-Cultural Differences in Sexual Modesty, Embarrassment and Self-Disclosure", *Qualitative Sociology* 3/3, pp. 223-241.

- STEPHENS, Elizabeth (2007) "The Spectacularized Penis: Contemporary Representations of the Phallic Male Body", *Men and Masculinities* 7/10: pp. 85 - 98.
- TURNER, Bryan (1984) *Body and Society*, Oxford: Basil Blackwell.
- VANDEKERCKHOVE, Lieven (2002) *Le tatouage. Sociogènèse des normes esthétiques*, Leuven: Bruylant Academia.
- WEINBERG, Martin S., (1968) "Embarrassment: Its Variable and Invariable Aspects", *Social Forces* 46/3, pp. 382-388.

Resum

El cas de mostrar-se en nuesa constitueix un aspecte digne a tenir en compte dins de l'àmbit de la presentació pública del cos. El nudisme a Catalunya ja té una certa tradició. Però a més a més d'aquesta pràctica -més o menys socialment acceptada- són cada vegada més les diferents situacions en les quals hom es mostra nu amb finalitats provocatives, reivindicatives o senzillament de caire lúdic. Recentment s'ha encunyat el terme *nuditista*. Si nudista és aquell que viu la nuesa en marcs socialment establerts, el càmping naturista per exemple, el nuditista, en canvi, defensa el dret no només a la nuesa sinó a anar amb tanta o tan poca roba com es desitgi a qualsevol situació. En aquest article es farà una breu presentació del moviment nuditista i de tot el que implica la seva pràctica, intentant al mateix temps, des del punt de vista teòric, esbossar algunes claus d'anàlisi pel que es refereix a la problemàtica de la nuesa a la nostra societat.

Abstract

Nudity constitutes an interesting case in regard to the social presentation of the body. Nudism in Catalonia is not a new phenomenon. Besides this more or less socially accepted practice, however, today it is possible to observe more and more situations in which nudity is used with provocative intent, as a form of protest, or simply as recreation. Recently the term *nuditist* has been coined. If a nudist is the person whose nudity is confined to particular spaces within socially established frameworks – the nudist camp, for instance – nuditists defend the right not only to nudity but also to the use of as much or as little clothing as desired in any situation. In this article the author describes the practices of the Catalan nuditist movement and their implications, and outlines an analytic approach to the question of nudity in Catalan society.